

XIX Seminarium Śląskie „Edukacja mniejszościowa w Polsce – wczoraj – dziś – jutro”, Kamień Śląski, 24-27 września 2014 r.

24-27 września 2014 r. odbyło się XIX Seminarium Śląskie, poświęcone nauczaniu języków mniejszości w Polsce pt. „Edukacja mniejszościowa w Polsce – wczoraj – dziś – jutro”¹. Konferencja została zorganizowana przez Dom Współpracy Polsko-Niemieckiej we współpracy ze Związkiem Niemieckich Stowarzyszeń Społeczno-Kulturalnych w Polsce. Udział w konferencji wzięła przedstawicielka Ministerstwa Edukacji Narodowej Grażyna Płoszajska (Departament Kształcenia Ogólnego i Wychowania) oraz przedstawiciele Ministerstwa Administracji i Cyfryzacji: Dobiesław Rzemieniewski – naczelnik Wydziału Mniejszości Narodowych i Etnicznych oraz Józef Różański – dyrektor Departamentu Wyznań Religijnych oraz Mniejszości Narodowych i Etnicznych. W czterodniowych obradach licznie uczestniczyli przedstawiciele mniejszości narodowych i etnicznych, szczególnie mniejszości niemieckiej. Ponadto naukowcy zajmujący się problematyką szkolnictwa mniejszościowego, jak i praktycy – nauczyciele i działacze kulturalno-oświatowi, na co dzień nauczający języków mniejszości czy też prowadzący działalność na rzecz podtrzymywania tożsamości etnicznej mniejszości.

Obrady seminarium zgrupowano w kilku blokach tematycznych. W pierwszym dniu prezentowane referaty i dyskusje dotyczyły kwestii edukacji mniejszościowej w kontekście obowiązujących norm prawnych. Rozważano tu przede wszystkim, jak teoria nauczania mniejszościowego sprawdza się w Polsce w praktyce. Analizowano ustawodawstwo i rozwiązania polskie w zakresie ochrony języków mniejszości. Zastanawiano się także, jak powinna wyglądać edukacja mniejszościowa w Polsce według ratyfikowanej karty języków regionalnych i mniejszościowych. Obrady pierwszego dnia konferencji zakończyło posiedzenie Komisji Wspólnej Rządu i Mniejszości Narodowych i Etnicznych.

W drugim dniu seminarium obrady toczyły się w panelach równoległych. Panele poranne dotyczyły kwestii tego, czym jest dziedzictwo językowe danej mniejszości oraz rozwiązań prawnych w zakresie ochrony języków mniejszości. Kolejny panel

¹ <http://haus.pl/aktualnosci-627.html> [12.09.2014].

dotyczył różnorodnego dziedzictwa językowego Śląska, w szczególności obecności języka niemieckiego i polskiego w edukacji i życiu religijnym. W tej części obrad zaprezentowano także dobre praktyki w pozaszkolnej edukacji mniejszościowej, czyli realizowane projekty czy też nauczanie w tzw. szkołach sobotnich.

W trzecim dniu konferencji prezentowane referaty dotyczyły modeli rozwoju edukacji mniejszościowej, czyli różnych form takiej edukacji – od nauczania języka po nauczanie w języku, jak również pozaszkolnego kontaktu z językiem. W kolejnej części obrad zajmowano się kwestią edukacji interkulturowej w szkolnictwie oraz aspektem socjologicznym i socjolingwistycznym związanym z nauczaniem języków mniejszościowych w Polsce. Ostatni dzień seminarium został poświęcony roli podręczników w edukacji językowej mniejszości. Przedstawicielka MEN zaprezentowała najnowsze zmiany w tym zakresie. Obrady zakończyła dyskusja panelowa dotycząca nauczaniu o regionie i wadze tego aspektu w podtrzymywaniu tożsamości narodowej i etnicznej mniejszości.

Główne problemy i wyzwania związane z nauczaniem języków mniejszości i w językach mniejszości narodowych i etnicznych zdiagnozowane i podniesione w trakcie seminarium to: dominacja nauczania jako przedmiotu dodatkowego, brak szerzej rozwiniętego nauczania dwujęzycznego czy też w języku mniejszości, rezygnacja z nauki języka na poziomie gimnazjalnym i ponadgimnazjalnym, brak podręczników do nowej podstawy programowej, brak wykwalifikowanych nauczycieli, problemy z finansowaniem – tu głównie problem przeznaczania środków z subwencji na inne cele niż wspieranie zadań szkolnych związanych z nauką języków mniejszości. Pozostaje mieć nadzieję, że do popularyzacji nauki języków mniejszości przyczynią się tegoroczne obrady seminarium śląskiego oraz inne tego typu wydarzenia, jak również zapowiedziana na konferencji przez przedstawicieli MAiC kampania promocyjna na jesień 2014 r. pod hasłem „Więcej języków mniejszości narodowych i etnicznych”. Jej celem jest m.in. zwiększenie obecności języków mniejszościowych w szkole.

Ewa Pogorzała